

MAGSJUKA

TEXT: Åsa Eckerrot

Norwichterrier. Foto Måns Engelsen.

MAGSJUKA

– förebygg smitta och behandla rätt

Magsjuka på grund av parasiter, virus eller bakterier är en vanlig orsak till veterinärbesök för både valpar och vuxna hundar.

Olika typer av parasiter, virus och bakterier kan drabba tikar och valpar och ge magsjuka med diarréer och ibland kräkningar. Eftersom immunförsvaret hos valpar inte är så utvecklat kan de bli rejält sjuka av mikroorganismer som en äldre hund normalt sett inte blir dålig av. Att förebygga smitta, att behandla rätt och veta när det är dags att kontakta veterinär är viktigt.

Smittämnen

Koccidier, *Giardia (Giardia intestinalis)* och spolmask (*Toxocara canis*) är olika parasiter som kan göra hundar magsjuka¹. Koccidier kan orsaka kraftiga diarréer (*koccidios*) hos valpar om smittrycket är högt. Däremot får vuxna hundar sällan symtom så även om valparna blir sjuka kan tiken må bra. Det berättar Linda Toresson, leg. veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar och specialist i internmedicin, samt doktor i veterinärmedicin.

– Koccider (*Isospora*) är encelliga parasiter som förekommer i olika varianter hos olika djurslag, men de är artspecifika. En sjuk hund kan smitta andra hundar, men inte människor eller andra djur i hushållet. Hos hund är de vanligaste koccidierna *I. canis* och *I. ohioensis*.

Hos magsjuka valpar hittas ibland både *Giardia* och koccidier. Två parasiter som ofta uppförökas i samband med stress. Det är inte ovanligt att valpar får diarré när de har flyttat till sina nya hem och kanske har börjat äta ett nytt foder.

Spolmask är en annan parasit som är ganska vanlig i kennelmiljö och kan vara svår att bli av med. Valpar kan smittas med spolmask på flera sätt: som foster, när de diar tiken eller när de vistas i exempelvis en rastgård i kenneln. I förebyggande syfte är det viktigt att regelbundet och noggrant göra rent alla ytor i kenneln och

att avmaska både tiken och valparna enligt rekommendationerna.

Parvovirus, rotavirus, coronavirus och astrovirus kan också göra valpar magsjuka. Av dem är parvovirus utan tvekan allvarligast, men eftersom de flesta hundar i Sverige vaccinerats mot parvo är risken för smitta liten. Rota-, corona- och astrovirus smittar framför allt fekalt-oralt, från avföring via munnen, och kan också ge diarréer. Valpar kan även smittas om de till exempel slickar på en besökare som bär på smitta från en symtomfri hund. Men med rätt behandling brukar magsjukan gå över utan medicinering.

Att bakterier orsakar kräkningar och diarré hos valpar är däremot ovanligt, förutom när det rör sig om otjänlig föda. Virus kan däremot slå ut de goda bakterierna i tarmen som normalt sett har en skyddande effekt. Då kan andra, mindre gynnsamma bakterier växa till och

OBSERVERA

De hundar och personer som förekommer på bild i denna tidning är, om inget annat anges, endast avsedda att illustrera en ras eller en händelse (veterinärbesök, jakt, utställning etc) och har i övrigt inget samband med artiklarnas innehåll.

förvärra de symtom som viruset har orsakat². Ett exempel är Clostridium perfringens som ofta är en naturlig del av tarmfloran, men kan bilda toxiner om den får rätt förutsättningar.

Otillagat kött som har stått framme för länge kan ge diarréer eller kräkningar hos valpar. Bakterier som Salmonella, Campylobacter eller tarmbakterier som E. coli eller Enterobacteriaceae trivs bra i rått kött och förökar sig snabbt. Salmonella är lika vanlig i avföringen hos vuxna friska hundar som hos hundar med diarré³. Dessutom är Campylobacter vanlig i avföringen hos friska unga hundar i Sverige⁴, berättar Linda Toresson.

– Det är alltså ingen mening att leta efter Salmonella eller Campylobacter i avföringen hos unga vuxna hundar med diarré eftersom det inte går att säga om bakterierna har orsakat diarrén eller ej.

Små valpar är däremot känsligare för Salmonella och Campylobacter och höga halter av andra ogynnsamma tarmbakterier. I en studie⁵ infekterades åtta veckors valpar med Campylobacter jejuni via munnen och hälften av valparna fick en lindrig övergående diarré. I en annan studie analyserades tio olika fabriker av färskfoder som säljs i Sverige⁶. Prover togs från sex olika partier av varje foder. I sju procent av proverna påvisades salmonella och i tre procent Campylobacter. I 31 av 60 prover var halten av tarmbakterier så hög att produkten inte hade ansetts tjänlig som människoföda enligt EU:s direktiv. Det indikerar att fodret innehöll väldigt mycket bakterier och att det kan finnas en potentiell risk för mag-tarmsymtom, speciellt hos en ung individ med ett utvecklat immunförsvar. Det finns dessutom en zoonosrisk: att djurägaren smittas av Salmonella eller Campylobacter, direkt vid hantering av maten eller indirekt av hunden.

Förebygg och behandla rätt

Att vara noggrann med hygien i kenneln är A och O för att minska smittrisken. Till exempel att plocka upp hundbajset varje dag och att göra ordentligt rent mellan varje kull. Först görs en vanlig mekanisk rengöring och sedan helst en ångtvätt.

För att inte dra hem smitta till kenneln kan det vara klokt att undvika utställningar eller tävlingar med andra hundar när det finns dräktiga tikar eller tikar med valpar hemma. Och besökare kan gärna tvätta och sprita händerna om de ska ha kontakt med valparna så det inte sprider smitta. Ett råd är också att avmaska tikarna under dräktigheten för att skydda mot spolmask.

– Vid problem med diarréer bör träckprov tas för parasitundersökning. Provtagningen kan dessutom behöva upprepas eftersom parasitäggen inte utsöndras kontinuerligt utan då och då, vilket innebär att de inte alltid hittas vid det första försöket, tipsar Linda Toresson.

Om hunden behöver avmaskas kan ett medel med Fenbendazol (exempelvis Axilur) användas. Det fungerar vid Giardia-infektion, men tar också spolmask, hakmask och piskmask. Behöver tiken och valparna behandlas för koccidier kan ett preparat med Toltrazuril användas. Är det stora problem med koccidier i kenneln kan tikarna även avmaskas profylaktiskt under dräktigheten och valparna vid två till tre veckors ålder. De receptfria avmaskningsmedel som säljs i Sverige har ingen effekt mot koccidier, men Procox kan skrivas ut på recept av veterinär och beställas.

Pre- och probiotika till dräktiga tikar

Vissa kosttillskott kan ges till valpar för att förkorta sjukdomstiden, bland annat Canikur pro pasta och Pro-kolin Advanced pasta. Båda innehåller lera och fibertillskott och är väldigt lika. Pro-kolin har visat sig förkorta tiden med akut diarré hos vuxna hundar⁷. Enligt förpackningarna innehåller båda också ett lågt innehåll av probiotika, men det går bra att komplettera med extra probiotika, till exempel Fortiflora som även kan ges till valpar.

En studie tyder på att det kan vara bra att ge dräktiga tikar probiotika och kombinera med fibertillskott (probiotika) under de sista fyra veckorna av dräktigheten⁸. Valpar till tikar som hade behandlats med pro- och prebiotika hade färre perioder med magsjuka än valpar till tikar som inte hade behandlats.

Enligt WHO är probiotika levande bakterier som kan ha en skyddande effekt och hjälpa mot sjukdom om de intas i tillräcklig mängd. För de flesta preparat till hund och katt som kallas probiotika saknas det dock bevis för att de faktiskt hjälper. Därför är det viktigt att välja preparat där studier har visat att hundar med diarré blev friska fortare än en kontrollgrupp som inte fick preparatet. Zoolac, Fortiflora, Canius Plus och Provable är probiotika som kan ges till valpar och som kan förkorta sjukdomstiden vid akuta magproblem.^{5,9,10,11} Vid kroniska magproblem anses det bättre att ge probiotika som innehåller flera bakteriestammar.¹² Troligen gäller det även vid akuta magproblem eftersom det är större sannolikhet att vissa bakteriestammar överlever passagen i mag-tarmkanalen om flera olika bakterier ingår, menar Linda Toresson.

– Generellt är det också bra om det är ett högt innehåll av bakterier per gram eller milliliter av produkten. Det är inte mängden bakterier i hela förpackningen man ska titta efter på förpackningen, utan mängden bakterier per dos.

När bör veterinär kontaktas?

Kraftiga diarréer och kräkningar kan påverka hundens vätskebalans. Eftersom valpar är extra känsliga för vätskeförluster kan de behöva snabb veterinärvård om magsjukan innebär att de inte får behålla vätska eller näring. Om valparna eller tiken börjar bli tydligt medtagna och hängiga, verkar uttorkade (slemhinnorna

känns torra när man stryker med fingret längs tandkötet) inte vill äta, får feber eller undertemp är det dags att kontakta veterinär.

Har valparna frekventa eller rikliga diarréer kan de behöva extra vätsketillförsel av veterinär. Antibiotika bör däremot undvikas vid diarréer eftersom medicinen kan slå ut hundens egen tarmflora, förutom att den ökar risken för utveckling av resistenta bakterier. Generellt har antibiotika inte heller någon betydelse för hur snabbt hunden tillfrisknar, säger Linda Toresson.

– Studier på magsjuka vuxna hundar har visat att det inte blir någon skillnad om man ger antibiotika eller inte.^{13,14} De frisknar inte till snabbare och det tar lika lång tid för avföringen att bli normal igen som utan medicinen. Vid svårare valpdiaarré kan det i enstaka fall vara aktuellt att ge antibiotika, men det beslutet ska alltid fattas av veterinär.

Magsjuka valpar ska dia

Det är viktigt att magsjuka valpar får fortsätta dia. De ska absolut inte "vila magen" för att diarrén eller kräkningarna ska gå över. Har de börjat äta fast föda finns det lättsmälta veterinärfoder som även kan ges till valpar.

Kontakta veterinär om valparna har något av följande symtom:

- > är allmänt påverkade/medtagna
- > har torra slemhinnor
- > inte vill dia, äta eller dricka
- > har feber eller undertemp
- > har kraftiga kräkningar utan diarré
- > har blodiga diarréer

REFERENSER

¹ Mer att läsa om parasiter: Hundsport Special nr 3-2022, samt sva.se/sport-och-sallskapsdjur/hund/sjukdomar/

² Suchodolski JS, Markel ME, Garcia-Mazcorro JF, et al. The fecal microbiome in dogs with acute diarrhea and idiopathic inflammatory bowel disease. *PLoS One*. 2012;7(12):e51907. doi:10.1371/journal.pone.0051907.

³ Marks SL, Rankin SC, Byrne BA, Weese JS. Enteropathogenic bacteria in dogs and cats: diagnosis, epidemiology, treatment, and control. *J Vet Intern Med*. 2011;25(6):1195-1208. doi:10.1111/j.1939-1676.2011.00821.x.

⁴ Engvall EO, Brändström B, Andersson L, Bäverud V, Trowald-Wigh G, Englund L. Isolation and identification of thermophilic Campylobacter species in faecal samples from Swedish dogs.

forts sid 28

forts fr sid 27

Scand J Infect Dis. 2003;35(10):713-718. doi:10.1080/00365540310014558.

⁵ Vet Rec. 1988 Mar 12;122(11):245-9. doi:10.1136/vr.122.11.245. Experimental infection of dogs with *Campylobacter jejuni*. L Macartney 1, R RAI-Mashat, D J Taylor, IA McCandlish.

⁶ Hellgren J, Hästö LS, Wikström C, Fernström LL, Hansson I. Occurrence of *Salmonella*, *Campylobacter*, *Clostridium* and *Enterobacteriaceae* in raw meat-based diets for dogs. *Vet Rec*. 2019;184(14):442. doi:10.1136/vr.105199.

⁷ Nixon SL, Rose L, Muller AT. Efficacy of an orally administered anti-diarrheal probiotic paste (Pro-Kolin Advanced) in dogs with acute diarrhea: A randomized, placebo-controlled, double-blinded clinical study. *J Vet Intern Med*. 2019;33(3):1286-1294. doi:10.1111/jvim.15481.

⁸ Melandri M, Aiudi GG, Caira M, Alonge S. A Biotic Support During Pregnancy to Strengthen the Gastrointestinal Performance in Puppies. *Front Vet Sci*. 2020;7:417. doi:10.3389/fvets.2020.00417.

⁹ Bybee SN, Scorza AV, Lappin MR. Effect of the probiotic *Enterococcus faecium* SF68 on presence of diarrhea in cats and dogs housed in an animal shelter. *J Vet Intern Med*. 2011;25(4):856-860. doi:10.1111/j.1939-1676.2011.0738.x.

¹⁰ Herstad HK, Nesheim BB, L'Abée-Lund T, Larsen S, Skancke E. Effects of a probiotic intervention in acute canine gastroenteritis--a controlled clinical

trial. *J Small Anim Pract*. 2010;51(1):34-38. doi:10.1111/j.1748-5827.2009.00853.x.

¹¹ Gómez-Gallego C, Junnila J, Männikkö S, et al. A canine-specific probiotic product in treating acute or intermittent diarrhea in dogs: A double-blind placebo-controlled efficacy study. *Vet Microbiol*. 2016;197:122-128. doi:10.1016/j.vetmic.2016.11.015.

¹² Makielski K, Cullen J, O'Connor A, Jergens AE. Narrative review of therapies for chronic enteropathies in dogs and cats. *J Vet Intern Med*. 2019;33(1):11-22. doi:10.1111/jvim.15345.

¹³ Werner M, Suchodolski JS, Straubinger RK, et al. Effect of amoxicillin-clavulanic acid on clinical scores, intestinal microbiome, and amoxicillin-resistant *Escherichia coli* in dogs with uncomplicated acute diarrhea. *J Vet Intern Med*. 2020;34(3):1166-1176. doi:10.1111/jvim.15775.

¹⁴ Shmalberg J, Montalbano C, Morelli G, Buckley GJ. A Randomized Double Blinded Placebo-Controlled Clinical Trial of a Probiotic or Metronidazole for Acute Canine Diarrhea. *Front Vet Sci*. 2019;6:163. doi:10.3389/fvets.2019.00163.

Foto Jenny Jurnelius

**SVENSKA
KENNELKLUBBEN**
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Föreläsningsserie på webben

Till hösten planeras en serie med spännande och matnyttiga föreläsningar kring ämnet hund. Föreläsningarna kommer att sändas live och efterföljas av en frågestund där du har chansen att ställa dina frågor och få svar direkt.

Schema för höstens föreläsningsserie

- 12 sep** Hur vet jag om min hund är lämplig att gå i avel?
Ledamöter från SKKs avelskommitté
- 26 sep** Dräktighet och valpning.
Eva von Celsing
- 12 okt** Valparnas tillväxt och utveckling kopplat till foder.
Royal Canin
- 24 okt** Rapport från forskningsfronten.
Peter Savolainen
- 8 nov** Berikning.
David Selin
- 23 nov** Går det att göra avelsframsteg utan att förlora genetisk variation?
Maija-Leena Eloranta

Mer information om innehållet och hur du tittar på föreläsningarna hittar du på www.skk.se/webbinarium.

Föreläsningarna är kostnadsfria och öppna för alla medlemmar!

Svenska Kennelklubben – hundägarnas riksorganisation | 08-795 30 00 | www.skk.se